

Кафедра соціальної роботи та мовної підготовки

Схвалено:

На засіданні кафедра соціальної роботи та
мовної підготовки

Протокол № 10 від 23 червня 2024 р.

Завідувач кафедри Лариса
ОЛЕКСІЄНКО

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Соціальна робота у сфері ментального здоров'я»**

Спеціальності: 231 Соціальна робота

Освітнього рівня: перший (бакалаврський) рівень

Освітньої програми: «Соціальна робота»

Спеціалізація: _____

Розробники силабусу навчальної дисципліни:

Палаженко Людмила Віталіївна – викладач кафедри соціальної роботи та мовної підготовки

Викладач:

Палаженко Людмила Віталіївна – викладач кафедри соціальної роботи та мовної підготовки

Силабус розглянуто на засіданні кафедри соціальної роботи та мовної підготовки
Протокол № 10 від 23 червня 2024 р.

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Соціальна робота у сфері ментального здоров'я
Шифр та назва спеціальності	231 Соціальна робота
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	обов'язкова
Кількість кредитів і годин	4 кредиту / 120 год Лекції: 22 Семінарські заняття: 20 Самостійна робота студентів: 78
Терміни вивчення дисципліни	4 семестр
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	екзамен

Загальна інформація про викладача. Контактна інформація

Палаженко Людмила Віталіївна	
Науковий ступінь	
Вчене звання	
Посада	викладач кафедри соціальної роботи та мовної підготовки
Контактна інформація викладача:	
E-mail	palajenko@ki-maup.com.ua
Контактний тел.:	+380978654176

Ключові слова: соціальні виплати, соціальна допомога, соціальне забезпечення, соціальні гарантії, соціальні стандарти, соціальне законодавство.

Мета курсу: формування у здобувачів знань, необхідних для розуміння механізму організації обліку та надання соціальної допомоги, компенсацій та пільг різним категоріям населення

Предмет курсу: основні напрями, особливості призначення усіх видів соціальної допомоги, законодавчо-нормативна база щодо соціальних виплат

Програмні компетентності:

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК-10 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК-11 Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми

ЗК-12 Здатність приймати обґрунтовані рішення

СК-1. Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного)

СК-2. Здатність прогнозувати перебіг різних соціальних процесів

СК-5. Здатність до виявлення, соціального інспектування і оцінки потреб вразливих категорій громадян, у тому числі які опинилися в складних життєвих обставинах.

СК-6. Знання і розуміння організації та функціонування системи соціального захисту і соціальних служб.

СК-10. Здатність розробляти шляхи подолання соціальних проблем і знаходити ефективні методи їх вирішення.

СК-12. Здатність ініціювати соціальні зміни, спрямовані на піднесення соціального добробуту.

СК-20. Здатність до сприяння підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної допомоги та надання підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах.

Результати навчання:

ПРН 1 Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами

ПРН 5 Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обрати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.

ПРН 7 Використовувати спеціалізоване програмне забезпечення у ході розв'язання професійних завдань

ПРН 14 Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна соціальна допомога

Зміст курсу:

Тема 1: Основи соціальної роботи в галузі психічного здоров'я

Визначення та історія соціальної роботи в галузі психічного здоров'я. Роль соціального працівника в системі психіатричної допомоги. Етичні принципи та стандарти соціальної роботи в галузі психічного здоров'я.

Тема 2: Концепції та теорії психічного здоров'я

Основні моделі психічного здоров'я: біомедична, психосоціальна, соціальна. Фактори, що впливають на психічне здоров'я: біологічні, психологічні, соціальні. Поняття стигми та дискримінації щодо людей з психічними розладами.

Тема 3: Психічні розлади: класифікація та особливості

Основні категорії психічних розладів (депресія, тривожні розлади, шизофренія, біполярний розлад тощо). Клінічні прояви та особливості перебігу різних психічних розладів. Вплив психічних розладів на життя людини та її соціальне функціонування.

Тема 4: Методи соціальної роботи в галузі психічного здоров'я

Індивідуальна робота: консультування, кейс-менеджмент, кризове втручання. Групова робота: групи підтримки, психоосвітні групи, соціально-терапевтичні групи. Робота з сім'єю: сімейне консультування, психоосвіта для членів сім'ї.

Тема 5: Соціальна робота з різними групами клієнтів

Соціальна робота з людьми з важкими психічними розладами. Соціальна робота з дітьми та підлітками з психічними розладами. Соціальна робота з людьми похилого віку з психічними розладами. Робота з ветеранами та людьми які постраждали від війни.

Тема 6: Соціальна політика та законодавство в галузі психічного здоров'я

Організація системи психіатричної допомоги в Україні. Законодавчі акти, що регулюють права та обов'язки людей з психічними розладами. Соціальні програми та послуги для людей з психічними розладами.

Тема 7: Оцінка потреб та планування допомоги

Методи оцінки потреб клієнтів з психічними розладами. Розробка індивідуального плану допомоги. Моніторинг та оцінка ефективності наданих послуг.

Тема 8: Міждисциплінарна співпраця

Роль соціального працівника в міждисциплінарній команді. Співпраця з психіатрами, психологами, медсестрами та іншими фахівцями. Організація ефективної міжвідомчої взаємодії.

Тема 9: Профілактика психічних розладів та зміцнення психічного здоров'я

Стратегії та програми профілактики психічних розладів. Роль соціального працівника в популяризації здорового способу життя. Програми підтримки психічного здоров'я на рівні громади

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: мультимедійне обладнання, комп'ютери, системи он-лайн тестування, платформа дистанційного навчання.

3. Політика курсу

Лекційні та практичні заняття проводяться у аудиторіях Інституту та/або з використанням технологій дистанційного навчання на платформі Zoom за допомогою поєднання різних форм та методів навчання.

Поточний контроль здійснюється за результатами усіх виконаних завдань, передбачених політикою оцінювання.

Тестування проводиться з використанням автоматизованих систем онлайн-тестування в синхронному або асинхронному режимах. Кількість балів за тест визначається відповідною системою в залежності від критеріїв (складності питання, наявності декількох правильних відповідей на питання тощо).

Робота на практичних заняттях передбачає опрацювання лекційного матеріалу з поєднанням таких форм і методів навчання, як дискусія, публічний виступ, тестування, кейс-завдання тощо.

Індивідуальні навчально-дослідні завдання (ІНДЗ) мають за мету сформувати у студентів навички самостійних досліджень щодо аналізу ринку праці та зайнятості

населення й здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.

Відвідування практичних занять є обов'язковим. Відпрацювання пропущених практичних занять відбувається в індивідуальному порядку під час консультацій (в очному режимі або в режимі on-line на платформі Zoom).

Система оцінювання та розподіл бюджету часу: Поточний контроль

Тема / завдання	Форма контролю (звітності) / макс. кількість балів	Бюджет навчального часу			Примітки
		Лекції	Практичні (семінарські) заняття	Самостійна робота студента	
Тема 1.	ПР-2	2	2	5	
Тема 2.	ПР-2	2	2	5	
Тема 3.	ПР-3	4	4	5	
Тема 4.	ПР-3	2	2	5	
Підсумкове тестування за модулем 1	ПТ-10				
Тема 5.	ПР-3	4	2	5	
Тема 6.	ПР-3	2	2	5	
Тема 7.	ПР-3	2	2	5	
Тема 8.	ПР-3	2	2	5	
Тема 9.	ПР-3	2	2	5	
Підсумкове тестування за модулем 2	ПТ-10				
ІНДЗ-15				33	

ПК-40					
Всього:	100	22	20	78	

Умовні позначення: ПР – робота на практичних заняттях, ПТ – підсумкове тестування, ІНДЗ – індивідуальні навчально-дослідні завдання, ПК – підсумковий контроль (екзамен).

Підсумковий контроль:

Формою підсумкового контролю дисципліни є екзамен. Оцінювання результатів навчання здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів із навчальної дисципліни здійснюється на підставі сумування оцінок за

всі види контролю, які мали місце протягом семестру та оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти екзамен, – 35 балів). Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимально – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів).

Форма перевірки та оцінювання завдань самостійної роботи:

Індивідуальні завдання

Індивідуальні навчально-дослідні завдання (ІНДЗ) мають за мету сформувати у студентів навички самостійних досліджень щодо особливостей соціальної роботи у сфері ментального здоров'я й здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.

Тему ІНДЗ студенти обирають довільно на початку вивчення дисципліни, виконують її у позааудиторний час, а результати презентують – під час вивчення відповідної теми курсу у формі доповіді з презентацією.

ІНДЗ

Дослідити одну із наведених тем

1. Роль соціального працівника в системі охорони психічного здоров'я.
2. Етичні дилеми в соціальній роботі з людьми з психічними розладами.
3. Соціальна стигматизація та дискримінація людей з психічними розладами: шляхи подолання.
4. Психосоціальна реабілітація: принципи та методи.
5. Роль сім'ї в підтримці людей з психічними розладами.
6. Соціальна робота з людьми, які пережили психотравмуючі події.
7. Профілактика психічних розладів у різних вікових групах.
8. Міждисциплінарна співпраця в наданні допомоги людям з психічними розладами.
9. Сучасні підходи до соціальної роботи у сфері ментального здоров'я.
10. Вплив соціально-економічних факторів на психічне здоров'я населення.

ІНДЗ оцінюється у 15 балів за наступними критеріями:

15 балів – чіткість і послідовність викладу матеріалу з наведенням актуальних статистичних та інформаційних даних у формі презентації, в повному обсязі володіє матеріалом та активно відповідає на питання учасників обговорення.

10 балів – чіткість і послідовність викладу матеріалу з наведенням актуальних статистичних та інформаційних даних у формі презентації, частково володіє інформацією, участі у дискусії не бере, відповісти на питання без допомоги викладача не може.

5 балів – студент виконав ІНДЗ з наведенням неактуальних статистичних та інформаційних даних без презентації, участі у дискусії не бере, відповісти на питання не може.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку

90 - 100	A	відмінно	зараховано
82 - 89	B	добре	
75 - 81	C		
68 - 74	D	задовільно	
60 - 67	E		
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика академічної доброчесності:

Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення принципів академічної доброчесності:

- складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб;
- надавати для оцінювання лише результати власної роботи;
- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших курсантів (студентів, слухачів); не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань курсантів (студентів, слухачів).

1. Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Епель О. В., Лях Т. Л., Силантьєва І. В. Актуальні питання соціальної роботи: навчальний посібник. Київ : ТОВ "РІК-У", 2023. 420 с. ISBN 978-617-8276-43-0
2. Лукашевич М. П. Соціальна робота: теорія і практика : навч. посіб. 2-ге видання. К. :Каравела, 2023.
3. Чубук Р. Теорія соціальної роботи: методичні вказівки до вивчення курсу: методичні вказівки. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 76 с.
4. Вівчарик В. О. Соціальне служіння у фаховій діяльності соціальних працівників: вітчизняний та міжнародний досвід [Електронний ресурс] : кваліфікаційна робота : спец. 231 – соціальна робота освітньо-професійна програма – соціальна робота / Василь Олегович Вівчарик ; наук. керівник к. соціол. н., доц. В. С. Біскуп. – Тернопіль : ЗУНУ, 2022. – 88 с.
5. Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги консультування. Наказ міністерства соціальної політики України від 49 02.07.2015 р. № 678. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0866-15#Text> (дата звернення : 11.02.2025 р.).
6. Купенко О.В. Соціальна робота: від теорії до практики: навчальний посібник. Суми: Сумський державний університет, 2020. 192 с.

7. Миколіук С. Професійне вигорання соціальних працівників в умовах війни. Ввічливість. Humanitas. 2022. № 6. С. 31-36. URL: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2022>
8. Соціальна психологія (програмні основи, змістовні модулі, інформаційне забезпечення) : навчальний посібник / В.М. Поліщук . - Суми : Університетська книга 2021,- 217 с.

Додаткові:

1. Бойко, О. М. Соціальна робота у сфері психічного здоров'я в Україні: сучасні виклики [Текст] / О. М. Бойко, Н. В. Кабаченко // Науковий вісник Ужгородського національного університету : серія: Педагогіка. Соціальна робота / гол. ред. І.Кузьма. – Ужгород : Говерла, 2020. – Вип. 2 (47). – С. 23-27. – Бібліогр.: с. 26-27
2. Закон України №4607 «Про соціальні послуги». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19> (дата звернення: 03.09.2020)
3. Купенко О. В. Соціальна робота: від теорії до практики : навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2020. 192.
4. Кучма О. Л. , Сіньова Л.М.Право соціального забезпечення України : навч. посіб. Київ. нац. ун- т ім. Тараса Шевченка. Київ : Маслаков, 2019. 306 с.
5. Шаповалова Т. В. Економічні основи соціального забезпечення : навч. посіб. Нац. ун-т "Львів. Політехніка". Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2018. 127 с.